

УДК 821.161.2'06-3.09

БОРОДИЦА Світлана – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. М. Кривоноса, 2, Тернопіль, 46027, Україна (boroditsa_s@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8369-396X>

ЖУРБА Світлана – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та зарубіжної літератур, Криворізький державний педагогічний університет, пр. Гагаріна, 54, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, 50000, Україна (zss69@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6090-7742>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.50.3>

Бібліографічний опис статті: Бородица, С., Журба, С. (2022). Жанровий дискурс прози Лесі Романчук. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 50, 21–27.* doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.50.3>

ЖАНРОВИЙ ДИСКУРС ПРОЗИ ЛЕСІ РОМАНЧУК

Анотація. У статті розглянуто жанрову самобутність прози Лесі Романчук. Доведено, що романістика тернопільської письменниці – оригінальне явище сучасної української літератури, недостатньо вивчене в контексті жіночого письма. Тож очевидно є потреба поглиблення наукових уявлень про жанрову природу жіночої творчості на прикладі романного текстотворення Лесі Романчук. У цьому полягає актуальність нашої статті. Мета студії – дослідити прозовий доробок Лесі Романчук крізь призму жанрових домінант. Її досягнення передбачає вирішення таких конкретних завдань: окреслити творчу індивідуальність Лесі Романчук; визначити жанрові ознаки мелодрами у романному доробку письменниці; осмислити поетику постмодерністської гри у її романах. Аналіз епічних циклів «Не залишай...», «Цвіте терен», «Місто карликів», «Гравітація», роману «Лицарі любові і надії» засвідчив модерністське мислення письменниці з елементами постмодернізму. Осмислено процес дифузії жанрових конструкцій: любовного, мелодраматичного, психологічного, фентезійного та інших різновидів роману, зокрема визначено вплив модерністської поетики в мелодраматичному книгосеріалі «Не залишай...»; окреслено типологічні ознаки роману-фентезі на прикладі роману «Місто карликів», для якого характерні інтригуючі події, містика, химерні переплетення трагедійного минулого з почасти фарсовим сьогоденням та ін.; виявлено ознаки постмодерністського мислення письменниці в романі-коктейлі «Гравітація» (постмодерністські прийоми інтертекстуальності та ігрові засоби, внутрішня фокалізація, кіномонтаж, хронотон, поетика сновидінь тощо). Наукова новизна дослідження полягає у спробі узагальнити жанрові особливості романістики Лесі Романчук, з'ясувати співвідношення традиції й новаторства в ній. Важливо, що аналіз жанрової специфіки «жіночого» письма авторки, структури жіночих образів у романах «Не залишай...», «Цвіте терен», «Місто карликів», «Гравітація» здійснено через константні та змінні ознаки художньої манери письменниці, зумовлені її експериментальним характером.

Ключові слова: Леся Романчук, жанр, роман, романний цикл, мелодрама, фентезі, роман-коктейль.

BORODITSA Svitlana – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor at Ukrainian and Foreign Literature and Methods of Teaching Department, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, 2, M. Krivonosa str., Ternopil, 46027, Ukraine (boroditsa_s@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8369-396X>

ZHURBA Svitlana – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Ukrainian and Foreign Literatures, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 54, Gagarina Ave., Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, 50000, Ukraine (zss69@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6090-7742>

To cite this article: Boroditsa, S., Zhurba, S. (2022). Zhanrovyy dyskurs prozy Lesi Romanchuk [Genre discourse of Lesya Romanchuk's Prose]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya «Filolohiia» – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 50, 21–27. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.50.3> [in Ukrainian].

GENRE DISCOURSE OF LESYA ROMANCHUK'S PROSE

Summary. *The article considers the genre identity of Lesya Romanchuk's prose. It is shown that the novel of the Ternopil writer is an original phenomenon of modern Ukrainian literature, insufficiently studied in the context of women's writing. Thus, the need to deepen scientific ideas about the genre nature of women's art on the example of novel text creation by Lesya Romanchuk is obvious. This is the relevance of our article. The purpose of this study is to investigate Lesya Romanchuk's prose through the prism of genre dominance. Its achievement involves solving such specific tasks: to outline the creative individuality of Lesya Romanchuk; identify the genre features of melodrama in the novel of the writer; to comprehend the poetics of the postmodernist game in her novels; Analysis of the novel cycles “Do not leave...”, “Blooming thorns”, “City of dwarfs”, “Gravity”, novels “Knights of Love and Hope”; and show the modernist thinking of the writer with elements of postmodernism. The process of diffusion of genre constructions: love, melodramatic, psychological, fantasy and other types of novel is understood. In particular, it determines the influence of modernist poetics in the melodramatic book series “Don't Leave...”; the typological features of the fantasy novel are outlined using the example of the novel “City of Dwarfs”, which is characterized by intriguing events, mysticism, bizarre intertwining of the tragic past with partly farcical present; signs of postmodernist thinking of the writer were revealed in the cocktail novel “Gravity” (postmodernist techniques of intertextuality and game means, internal focalization, film editing, chronotope, poetics of dreams, etc.). The scientific novelty of the research is that in the article an attempt is made to generalize the genre features of Lesya Romanchuk's novels, to find out the relationship between tradition and innovation in it. It is important that the analysis of the genre specifics of the author's “female” writing, the structure of female images in the novels “Do not leave...”, “Blooming thorns”, “Dwarf City”, “Gravity” and others is carried out through constant and variable features of the writer's artistic style and experimental nature.*

Key words: *Lesya Romanchuk, genre, novel, novel cycle, melodrama, fantasy, cocktail novel.*

Постановка проблеми. Жіноча проза, презентована сучасними українськими письменницями, займає особливе місце в літературному процесі ХХІ століття. Романістика С. Андрухович, Г. Вдовиченко, М. Гримич, Н. Гуменюк, Л. Денисенко, О. Забужко, Т. Малярчук, М. Матіос, Г. Пагутяк, І. Роздобудько, Л. Романчук, Н. Сняданко та інших демонструє жанрове розмаїття українського письменства через моделювання психологічно ускладненого жіночого світу, інтертекстуальність, авторську гру з текстом і читачем. Проте більшість дослідників, трактуючи жіночу літературу як масову, не дуже толерують її, називаючи «розважальною», «примітивною», «ринковою», «комерційною» тощо. Звичайно, вона використовує популярні жанрові парадигми масової літератури: жіночий детектив, психологічний трилер, мелодраму, сентиментальний роман, кримінальний роман,

чикліт і таке ін., що є найголовнішою умовою її успішності та популярності на українському книжковому ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Лесі Романчук є невід'ємною частиною сучасного літературного процесу, але залишається поза увагою літературознавців, засвідчуючи певний парадокс: книги авторки добре відомі читачам, та, попри це, не є надбанням навколелітературознавчого дискурсу. На жаль, і сьогодні її твори належно не поціновані. Чільну увагу двом романам циклу «Не залишай...» приділено в монографії «Масова література в Україні: дискурс/гендер/жанр» Софії Філоненко. Окремі твори Лесі Романчук проаналізовані в наукових розвідках, присвячених загальним темам розвитку літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ століття: «Художні версії проблеми самотності у сучасній жіночій прозі» О. Корабльо-

вої, «Літературний вимір пам'яті» О. Пухонської, «Жіноча роль: Жінка-автор у сучасній українській прозі: Емансипаційний дискурс» Л. Таран, «Художні особливості жіночої прози 80–90-х років ХХ ст.» Т. Тебешевської-Качак, статтях В. Агеєвої, Є. Барана, Т. Бовсунівської, С. Бородіци, Я. Голобородька та ін. Влучні спостереження про деякі аспекти поетичних і прозових творів тернопільської письменниці виявляємо в рецензіях та оглядах Т. Дігай, С. Журби, І. Зінчука, Б. Мельничука, С. Мичко, Р. Семківа, П. Сороки та ін.

Жанрово-стильові особливості романів Лесі Романчук літературознавці й критики характеризують по-різному, наприклад, наголошують на їх масовому, зокрема мелодраматичному характері (С. Філоненко); синтезі реальності й містики, моделюванні альтернативних світів, вільному оперуванні художнім часопростором (Т. Тебешевська-Качак); фантастично-казкових трансформаціях, які дозволяють визначати їх жанр як фентезі (Т. Гундорова) та ін. Попри це, простежуємо певну однаковість дослідників у виокремленні характерних рис індивідуального стилю Лесі Романчук, таких як: оригінальність творчого задуму, незвичайне змістове оформлення, глибока символічність, асоціативність, зміщення часових площин, відтворення деструктивного світосприйняття персонажів, порушення проблем духовної деградації й морального зuboжіння сучасної людини, екзистенційні мотиви самотності, відчуженості, покинутості тощо. Отже, об'єктивною є потреба узагальнити й систематизувати фрагментарно окреслені особливості індивідуального стилю Лесі Романчук крізь призму жанру. Це й визначає **актуальність нашого дослідження**.

Мета студії – дослідити прозовий доробок Лесі Романчук у площині жанрових доміант. Її досягнення передбачає вирішення таких конкретних завдань: окреслити творчу індивідуальність Лесі Романчук; розкрити жанрові ознаки мелодрами у творчості письменниці; осмислити поетику постмодерністської гри у романах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Леся Романчук – харизматична постать сучасної української літератури: знана тернопільська письменниця, член Національної спілки письменників України (1999), тала-

новитий бард (аудіоальбом «Кожна жінка – чарівниця»). Кількість і масштабність граней її таланту не може не вражати: крім названих, кандидат медичних наук, викладач, громадська діячка і ще, можливо, чимало інших, але не менш «трудомістких» і відповідальних. За такого огрому професійної і творчої діяльності, розмаїтої і різноспрямованої, Леся Романчук незмінно перебуває в живому літературному процесі – систематично публікує нові книги, які, безперечно, перебувають у контексті помітних зразків неомодерністської прози. У кожному романі (а їх понад 20) письменниця демонструє широкий жанровий діапазон: бестселер «Не залишай...» у 8-ми книгах, коктейль-казка «Гравітація» у 4-ох книгах, фентезійний роман «Місто карликів» у 4-х книгах, інтернетна повість «У мереживі мережі», документальний роман «Лицарі любові і надії», романи-серіали «Чотири дороги» у 9-ти книгах, «Цвіте терен» у 4-х книгах, книга про дівочі і жіночі таємниці «Маленькі чудеса гормонів». Саме любовний роман Лесі Романчук зараховуємо до кращих у цьому жанрі сучасної української літератури. Основний критерій романістики – діалектика традицій і новаторства, що демонструє процес дифузії жанрових конструкцій: мелодраматичного, психологічного, фентезійного та інших різновидів роману. Художній рівень її творів позначений яскравою оригінальністю творчого задуму, своєрідним змістовим наповненням, тонкою символікою, асоціативністю. Проза письменниці орієнтована насамперед на ерудованого читача з літературною пам'яттю й тонким естетичним смаком, котрий добре знайомий із текстами, до яких відсилає авторка (наприклад, у «Гравітації»: у Грі 1 – до «Ромео і Джульєтти» В. Шекспіра, у Грі 2 – «Антонія і Клеопатри» В. Шекспіра, у Грі 3 – «Камінного господаря» Лесі Українки, у Грі 4 – «Анни Кареніної» Л. Толстого, у Грі 5 – «Лісової пісні» Лесі Українки).

Романні цикли «Не залишай...», «Цвіте терен», «Чотири дороги» демонструють майже весь спектр жанрових ознак класичної мелодрами: центральна тема сконцентрована навколо кохання головних персонажів; гіперболізоване зображення пристрастей («сльозливість»); сентиментальність; зовнішній конфлікт розв'язується лише спільними зусиллями

закоханих; обов'язковий «happy end» – персонажі довічно щасливі; наративна модель героїні. Водночас авторка свідомо розширює жанрові межі мелодрами через екранність, кадровість і крупноплановість, які забезпечують оригінальне авторське оформлення мелодраматичних сюжетів, викликають ефект кіноперегляду. Тому її романи-мелодрами – легкі сентиментально-романтичні розповіді й серйозні психологічно-автобіографічні «лонгселери» з філософським, передусім морально-етичним навантаженням. Це дає змогу вписати романістику Лесі Романчук у сучасну українську фемінну прозу, передусім мелодраматичну (упізнавані сюжетні моделі; стереотипні іміджі персонажів; екзотичність і часто умовність фабули; масштабні соціальні трансформації; відтворення «вічних» почуттів).

Типовим жіночим любовним романом з усіма його канонічними ознаками можна вважати твір у восьми книгах «Не залишай...»: адресований жіночій аудиторії, бо презентує «жіночий» погляд на світ, оскільки наратор – головна героїня – молода красуня і розумниця; персонажна модель близька читачкам, що ідентифікують себе з нею; сюжет твору вибудований на любовній історії із щасливим кінцем; головна мета інтриги – розважити реципієнта, спонукати співпереживати життєвим «прикромшам» панянки. Мелодраматичний цикл «Не залишай...», на думку Софії Філоненко (2011), нагадує телевізійний серіал, точніше такий його різновид, як теленовела. Виходячи з такого дефініціювання, пропонуємо жанрово означити «Не залишай...» «книгосеріалом», де майстерно реалізована розгалужена система жанрових ознак жіночого мелодраматичного роману-серіалу («love story», інакшість жінки в сучасній соціокультурній ситуації, руйнування усталених стереотипів «чоловічого світу»). В інтерв'ю Анні Богородіченко «Я народилася «на зоні» («Друг читача») авторка наголосила, що надає перевагу великим прозовим формам. Роман – її улюблений жанр, бо вимагає тривалої авторської праці й не меншої читацької роботи: «Оповідання чи есеї – лише картина на стіні, максимум маленька кімнатка. Роман – це світ, у якому хочеться жити» (Богородіченко, 2010). Окрім того, Леся Романчук відзначила біографічну основу своїх творів. Вона проєк-

тує себе в образах жінок-персонажів, бо так сюжет наповнюється світлом і щирістю, що дуже тонко відчуває реципієнт. Авторка, відповідно, отримує задоволення від творчого процесу.

Персонажі «Не залишай...» – досить відомі в місті Тернополі особистості. Вони впізнавані ще й тому, що Леся Романчук сміливо подає їхні імена та прізвища, лише трохи переставляючи в них букви. Складається враження, що всі події, описані у творах, справді траплялися з авторкою. Тож можемо вважати роман «книгосеріалом»-мелодрамою з автобіографічними елементами, де письменниця пише про власний емоційний досвід. Проте авторка вказує, що тут не все автобіографічне, наприклад, у неї, на щастя, не помирав коханий, вона не осліпла, та ці епізоди пережила так емоційно, що справді почувала себе, наче когось поховала чи була хвора (Романчук, 2005). З іншого боку, нафантазоване стає реальним: одного з персонажів звати Орест, як брата письменниці; відомий прототип Арсена Арсеновича Корнацького; у першій книзі роману є багато фахових лікарських епізодів. Напевно, тому медики цю книгу часто називають посібником з лікувальної справи.

Твори Лесі Романчук передають авторський життєвий та професійний досвід. Елементи сповідальності, відкритості, психологічності – їхній сильний бік, адже розкривають жіночий образ «зсередини», переакцентовуючи із зображення зовнішньої поведінки на складний внутрішній світ героїні. Значуща саме ця позиція письменниці (розчинення авторської особистості в особистості героїні через авторефлексії, детальність психологічного аналізу, ефект невластивої прямої мови, потік свідомості персонажа), яку можемо пояснити тим, що у прозу Леся Романчук прийшла з поезії, принісши з останньої тонке відчуття настрою, вишуканість метафоричних образів, багатство мовних відтінків. Її нарація суб'єктивізується, максимально наближає читача до власної духовної біографії авторки.

Про поділ письма за гендерною ознакою авторка зазначає: «А існує «жіноче письмо» чи ні – то на розсуд читача. Іноді чоловіче перо тримає істота, якій лиш капелюшок і фартушок до лиця, а жіноча рука хрестить навідліг словом як двосічним мечем...» (Пасічник, 2010).

І Леся Романчук доводить це в романі «Лицарі любові і надії», коли її «сюжет і фантазія заводять у цікавенні часові та просторові лабіринти», для чого часто «доводиться подорожувати, а також вивчати безліч історичних джерел, перейматися долею персонажів, намагатися зрозуміти реалії їхнього буття. Якщо авторові це вдалося – запрацює машина часу, і світ книги стане живим та органічним, читач повірить і оселиться десь поряд із героями, і стане йому затишно, і захоче повернутися...» (Пасічник. 2010). На жаль, критики й літературознавці оминають увагою документальний роман Лесі Романчук (з передмовою «Тепло любові та холод ненависті» ієромонаха І. Гарасима). 2011 року на сайті «myslenedrevo.com.ua» з'явилася рецензія Ігоря Зінчука «Український «Архіпелаг ГУЛАГ» про роман «Лицарі любові і надії», названий «непересічним», «унікальним», «монументальним», «патріотичним». Його як «літературний шедевр» характеризує, на думку рецензента, масштабність, документальність, драматизм. І. Зінчук наголошує: «Це перша в Україні книга, де кожна розповідь про понівечені життя персонажів ґрунтується на реальних документах та фактах» (Зінчук, 2011) – реальних свідченнях учасників Кенгірського повстання. Знищені комуністичним режимом долі політв'язнів сталінських таборів у далекому Сибіру вражають приреченістю, бо й історично, і за задумом письменниці вони не зможуть відродитися. Такою була ціна їхньої свободи. Проте навіть у тюремних камерах українці зберігали чистоту власної душі, бо вони – «представники інакомислячої інтелігенції – письменники, артисти, священнослужителі Української греко-католицької церкви та інших конфесій, кращі сини і доньки українського народу та інших національностей, що самовіддано, до останньої краплі крові боролися за волю нашої держави в рядах Української Повстанської Армії» (Зінчук, 2011). Відтак погоджуємося з думкою рецензента про роман «Лицарі любові і надії» як «підручник патріотичного виховання» усіх наступних поколінь українців. Перепрочитання роману, який, за визначенням Оксани Пухонської, є «художньою версією історичного факту» (Пухонська, 2018, с. 202), сприяє збереженню національної пам'яті, вербалізації нашого минулого, відновленню Людини у світі.

Текстуальний аналіз романного циклу «Гравітація» засвідчує елементи постмодерністської поетики в ньому. Постмодерністські прийоми інтертекстуальності та ігрових засобів, кіномонтаж, потік свідомості, деструкція хронотопу, поетика сновидінь засвідчують еволюцію творчого мислення та індивідуального стилю Лесі Романчук. Так, інтертекстуальність забезпечує модерне прочитання її творів, вибудовуючи вертикаль за такими міжтекстовими зв'язками (Genette, 2002): власне інтертекстуальність на рівні алюзій і ремінісценцій (біблійні образи, антична міфологія, мовна поліфонія та ін.); паратекстуальність, реалізована на рівні «заголовок – текст» як-от «Цвіте терен» чи «Благословен, хто йде»; архітекстуальність виявляється через жанрові зв'язки з чикліт, теленовелою, психологічним і соціально-побутовим романом. У результаті інтертекстуальність у романах-мелодрамах Лесі Романчук по-новому вияскравлює жанрову специфіку, постмодерністську поетику, складну модель образу головної героїні. Важливим жанровим складником романних циклів Лесі Романчук є, на нашу думку, умовні форми (фантастика, міф, фольклорні образи), через які виявляється несвідоме – індивідуальне й колективне (одвічні патріархальні стереотипи жіночності), як, наприклад, у романах «Гравітація» і «Місто карликів». Цю функцію часто виконують сни, марення, галюцинації, візії, які відтворюють певний емоційний стан персонажів, розкривають їхні внутрішні конфлікти (образ зеленого kota в Грі 3 «Гравітації» (Романчук, 2004), який є символом неможливого, нереального, нездійсненої мрії).

Романний цикл «Гравітація» авторка означила як «коктейль-казка у чотирьох книгах», наголошуючи на його експериментальному характерові. У ракурсі постмодерністської поетики твір засвідчує функціональні можливості постмодерністської гри, ускладнення нарації (миттєві спогади, асоціації, сновидіння й візії) та особистісного «я» персонажів (протяжності й одномоментності психологічно пережитих миттєвостей), кіномонтажну композицію твору (вставки курсивом позакадрових розмов режисера, сценариста, автора, оператора), трансформацію традиційних художньо-семантичних моделей у ньому тощо. Кожен роман циклу «Гравітація» названий «грою» з метою

наблизити жанр масової літератури до «високого» письменства, а також епатувати читача на тематичному, нарративному, інтертекстуальному та мовностильовому рівнях, оскільки художній світ п'яти «Ігор», створений авторкою за законами ігрової реальності, ґрунтується на порушенні моральних норм, творенні ігрового абсурду, що дегуманізують особистість, яка поступово втрачає себе і сенс власного буття. Головна героїня докладає чималих захисних зусиль для віднайдення ефективних і найбільш відповідних образу «я» форм поведінки чи діяльності, у такий спосіб гармонізуючи свій буттєвий космос.

Отже, романи Лесі Романчук розширюють інтелектуальні й рецептивні горизонти читачів, інтенсифікують їхні читацькі компетентності, бо майстерно презентують динамічний сюжет, напружену інтригу, авантюрних персонажів, глибокий ціннісний підтекст. Авторка впевнено оновлює, модифікує формули, кліше і стереотипи масового письма, значно впливаючи і, що важливо, формуючи смаки і вподобання реципієнтів, забезпечуючи популярність і комерційний успіх таких текстів. Так, з одного боку, романістика Лесі Романчук виконує пізнавальну

і виховну функції («Не залишай...», «Цвіте терен», «Чотири дороги»), а з другого – націєформувальну, націєзбержувальну й естетичну функції («Місто карликів», «Гравітація», «Лицарі любові і надії», «Благословен, хто йде»).

Висновки та перспективи подальших розвідок з цього питання. Романи-мелодрами Лесі Романчук займають достойне місце в українській масовій літературі. Її мелодраматична проза набуває ознак психологічної. Експериментальна переорієнтація авторки на вищий рівень психологізму (посилення уваги до позасвідомих сфер психіки, внутрішньої боротьби роздвоєного «я»), автобіографічність, екзистенційність – домінантні ознаки жанрового дискурсу її прози. Відповідно, в романних циклах «Не залишай...», «Цвіте терен», «Чотири дороги», «Місто карликів», «Гравітація» актуалізуються жанровий синтез, постмодерністська поетика (інтертекстуальність, ігрові прийоми), які забезпечують оригінальність письма Лесі Романчук. Проза Лесі Романчук залишається предметом подальшої дослідницької роботи і відкриває перспективи для ґрунтовного вивчення інтертекстуальних зв'язків у її творах.

ЛІТЕРАТУРА

- Богородіченко А.** «Я народилася “на зоні”»: інтерв'ю з Лесею Романчук. URL: <https://vsiknygy.net.ua/interview/6624/>.
- Зінчук І.** Український «Архіпелаг ГУЛАГ». URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/LiteraryStudies/Zinchuk/Romanchuk.html>.
- Пасічник Н.** Леся Романчук: поділ літератури за гендерною ознакою є штучним і цілком ідіотським. Інтерв'ю. URL: https://zaxid.net/lesya_romanchuk_podil_literaturi_za_gendernoyu_oznakoju_ye_shtuchnim_i_tsilkom_idiotskim_n1115403.
- Пухонська О.** Літературний вимір пам'яті. Київ : Академвидав, 2018. 299 с.
- Романчук Л.** Гравітація. Гра 3. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2004. 240 с.
- Романчук Л.** Лицарі любові і надії. Тернопіль : Богдан, 2011. 672 с.
- Романчук Л.** «Мені сказали: «Зараз так ніхто не пише». URL: <https://te.20minut.ua/Podii/lesya-romanchuk-meni-skazali-zaraz-tak-niht-ne-pishe-26318.html>.
- Романчук Л.** Не залишай ...: роман. Тернопіль : Джура, 2001. 332 с.
- Філоненко С.** Масова література в Україні : дискурс / гендер / жанр : монографія. Донецьк : Ландон – XXI, 2011. 432 с.
- Genette G.** Figures 5. Paris : SEUIL, 2002. 368 p.

REFERENCES

- Bohorodichenko, A.** (2010). «*IA narodylasia “na zoni”»: interv'iu z Leseiu Romanchuk [I was born in the zone]: an interview with Lesya Romanchuk*]. From <https://vsiknygy.net.ua/interview/6624/> [in Ukrainian].
- Zinchuk, I.** (2011). *Ukrainskyi «Arkipelah HULAH» [Ukrainian «Gulag Archipelago»]*. From [in Ukrainian].

- Pasichnyk, N.** (2010). *Lesia Romanchuk: podil literatury za gendernoiu oznakoiu ye shtuchnym i tsilkom idiotskym. Interv'iu [Lesya Romanchuk: the division of literature on the basis of gender is artificial and completely idiotic. Interview]*. From https://zaxid.net/lesya_romanchuk_podil_literaturi_za_gendernoyu_oznakoyu_je_shtuchnim_i_tsilkom_idiotskim_n1115403 [in Ukrainian].
- Pukhonska, O.** (2018). *Literaturnyi vymir pam'iaty [Literary dimension of memory]*. Kyiv: Akademydav [in Ukrainian].
- Romanchuk, L.** (2004). *Hravitatsiia. Hra 3 [Gravity. Game 3]*. Ternopil: Navchalna knyha-Bohdan [in Ukrainian].
- Romanchuk, L.** (2011). *Lytsari liubovi i nadii [Knights of love and hope]*. Ternopil: Bohdan [in Ukrainian].
- Romanchuk, L.** (2005): «*Meni skazaly: “Zaraz tak nikhto ne pyshe”*» [«*I was told: ‘Now no one writes like that’*»]. URL: <https://te.20minut.ua/Podii/lesya-romanchuk-meni-skazali-zaraz-tak-nihty-ne-pishe-26318.html> [in Ukrainian].
- Romanchuk, L.** (2001). *Ne zalyshai ...: roman [Do not leave ...: a novel]*. Ternopil: Dzhura [in Ukrainian].
- Filonenko, S.** (2011). *Masova literatura v Ukraini: dyskurs/gender/zhanr: monohrafiia [Mass literature in Ukraine: discourse/gender/genre: monograph]*. Donetsk: Landon – KhKhI [in Ukrainian].
- Genette, G.** (2002). *Figures 5 [Figure 5]*. Paris: SEUIL [in French].